

на своите телефони и компютри и все по-рядко посещават църквите и духовните храмове – Божиите домове. Прекарват голяма част от времето си пред телевизора и в Интернет, където гледат филми и предавания, изобилстващи с агресия, насилие, омраза и ненавист, които няма как да не окажат своето въздействие върху психиката им. Смятам, че църквата е мястото, където младежите могат да останат насаме със самите себе си и по време на това уединение да отворят сърцата си и да споделят пред иконите и пред свещеника своите проблеми, страхове и тайни желания и копнежи, търсейки и намирайки отговори на хилядите въпроси, които си задават.

Архимандрит Йоан Крестянкин казва: *"Човечеството ще загине от недостиг не на велики дела, а от недостиг на малки добрини. Великото дело е само покрив, а стените се изиждат от тухлите на малките добрини."* Бог полага добротата и човечността във всяка човешка душа, а дали те ще дадат своите плодове, зависи от избора на всеки от нас. Дали да протезнеш ръка към някой, който е в нужда, дали да изтриеш сълзите на тъжния, дали да презърнеш и утетиши отчаяния – решението е твое.

Да си честен, почтен и искрен означава да обичаш истината, да не се страхуваш от нея и да я подкрепяш, а не да се криеш зад лъжата. Да вършиш това, което е правилно, независимо от последствията. За това се изискват смелост и сила – трудно е да си честен и почтен в един свят, изтъкан от толкова много фалш и лъжа, но си струва да се опита.

Да приемеш болката на другия като своя, да го утетиши и да му помогнеш с каквото можеш – това е белег на състраданието. Да съчувстваш на бедния, на онеправдания, на излъганя, на унижения, на

болния и на страдащия – това е според Християнството истинското състрадание. А Великодушето е да се поставиш на заден план, да жертваш своите интереси заради доброто на някой друг, да протезнеш ръка и да се лишиш от нещо, което е по-необходимо за някого, отколкото за теб. Да не съдиш строго човека до теб, а да се опиташ да го разбереш, да простиш грешките му и да го обикнеш, въпреки слабостите му.

Прощката е признак на Божествено великодушие и сила. Да простиш много често е трудно и се изискват много усилия, за да преглътнеш болката от обидата, от причиненото страдание, от лъжата, от неразбирането или предателството. Да кажеш **"прощавам"**, въпреки раната в душата и да почувстваш прощката в разбитото си сърце, е най-голямата християнска ценност, която води човека най-близо до Бог.

Разкаянието пък е да осъзнаеш грешките си и

да съжалиш, че си ги допуснал. Да поемеш отговорност за своите лоши мисли, чувства и дела и да не търсиш вината в другите, а в себе си. Разкаянието е признак за това, че признаваш вината си и че се измъчваш за злото, което си причинил волно или неволно. То води го една вътрешна промяна на душата, която приближава човек към Бога. За жалост разкаянието днес не е особено разпространено сред младите хора. За повечето от тях е трудно да осъзнаят и признават грешките си, да ги споделят и да помолят за прощка.

Молитвата е най-силното оръжие на християнската вяра. Със съжаление може да се отбележи, че в днешно време тя намалява своето присъствие в живота на тийнейджъра и вече почти не се изрича не само на глас, но дори и наум. Причината е, че мислите на младите българи все по-малко летят нагоре, към небесното Божие царство, а основно са насочени към

земните блага и изкушения.

С навлизането в нашето общество на множество секти и религиозни течения, които пледират, че техните идеи и възгледи са най-правилните и точните, ставаме свидетели как целенасочено група хора се опитват да разклатят стабилността на истинската и чиста вяра, мъчейки се да я видоизменят и по този начин да объркат съзнанието на българските младежи, посочвайки им да вървят по пътища, които всъщност не са правилните и не водят до нищо истинско и добро.

Въпреки всичко казано до тук аз мисля, че душата на всеки един млад българин е чиста и неопетнена и всички заедно – семейство, близки, приятели, учители и духовници – трябва да обединим сили и като едни изкусни художници да рисуваме внимателно с четките си върху все още чистото платно, разкривайки пред тийнейджъра красотата и силата на истинската

вяра и ценностите, в които православиеото възпитава. Ние сме тези, от които зависи в какво направление ще бъдат насочени мислите, емоциите и поведението на младия човек и как той ще възприема и реагира на случващото му се. Бог ни е създал по свой образ и подобие, което е чест, но и отговорност за нас, хората. Затова задачата на цялото човечество е да създаде едно силно и духовно извисено младо поколение и смятам, че при желание, старание, усърден труд и правилен подход тя би била изпълнена успешно, а плодовете ѝ ще бъдат брани годни наред.

РУСЕНСКА МИТРОПОЛИЯ
7000 гр. Русе, пл. "Св. Троица" №9

Редактор:
Иконом Алекси Рачев
Сътрудници:
Свещ. Кирил Синева,
Боян Петков

Вестникът е безплатен
и се издава със
спомоществодателството на
Басарбовския склян манастир

Авторски материали можете
да изпращате на
e-mail: viara_jivot@abv.bg

Вяра и живот

ПЕРИОДИЧНО ИЗДАНИЕ НА РУСЕНСКАТА СВЕТА МИТРОПОЛИЯ

Брой 15, ноември 2021 www.rusenska-mitropolia.bg

СЛОВО ЗА ВЯРАТА

на Негово Високопреосвященство Русенския митрополит **НАУМ**

Възлюбени в Господа братя и сестри,

В Свещеното писание на Новия Завет се разказва за всички онова, което Господ Исус Христос е искал да каже на хората. Опирайки се на патриархалните взаимоотношения и начин на живот между хората, Синът Божий моулира старозаветната етика с възвишени и нечувани дотогава нравствени норми на поведение. Светото Евангелие не разкрива само учението на Христос, но привежда и примери, илюстриращи Неговата Божественост. Вена сила, с която Той изцелява всеки, който има нужда от Неговата благодатна подкрепа. В цялото Божовъхновено Писание ние намираме примери за вяра и подражание на хора, подобострастни нам човеци, които докосвайки се до Божествения Спасител Христос, получавали първо опрощение на грехове си и след това изцеление от болестите си.

Не случайно в евангелския текст, Христос

кова необичайно, на което Самия Христос обърнал внимание. Стотникът се застъпил пред Исуса с молба не за себе си, а за своя люто страдащ слуга. Този военен мъж показал голяма човечност, която не се срещала често в онези времена. Сърдечността на този римски командир прогнала Христос и Той с готовност решил да отиде в неговия дом и да изцери слугата му.

Но стотникът го възпрях, като рекъл: **Господи, аз не съм достоен да влезеш под покрива ми; но кажи само дума и слугата ми ще оздравее.** Това почудило Исуса. Христос се обърнал към ония, които вървели погудре Му и им казал:

Истина ви казвам, нито в Израила намерих толкова голяма вяра.

Вярата е едно от първите условия за душевното и телесно изцеление на всеки един от нас. Тя е личностно изживяване на отношенията ни с Бога. Бог знае нашите нужди и щения. Той знае нашите болести и нашите мисли, но Бог желае да се постараем да направим първата стъпка, първата крачка, която да ни отведе до Него и да ни отвори вратите на покаянието.

Вярата е жива прег-

става на онова, за което се надяваме и разкриване на онова, което не се вижда. Вярата е тази, говори св. ап. Павел, която води праотците Авраам Исаак и Иаков. С тази вяра Божовидеца свети пророк Моисей преведе еврейския народ като по суша през Червено море, с нея Божиите пророци вършиха чудеса, победиха царства и вършиха правда. С тази вяра апостолите, учениците и последователите на Христа приемаха, проповядваха и разпространяваха Божественото Му учение. С тази вяра и днес ние получаваме живата сила на Божията благодат чрез Светото кръщение, поверявайки се на Бога, който да ни ръководи в нашия живот.

Голяма е радостта ни, че този дивен Божий угодник, който е възсиял тук в нашия край, помага и сега като бърз представител и помощник пред Бога на всички нас, които почитаме неговата свята памет.

Колко полезно ще е да се вслушаме в напътствието на св. ап. Павел, който ни приканва да помним нашите настаивници, които са ни проповядвали словото Божие и като имахме пред очите си свършека на техния живот, да подражаваме на вярата им.

Такаъв наставник ни е преподобния наш Димитър Басарбовски. Нека се стремим да подражаваме на оная вяра, която той е имал в своя Спасител Христос и която ревностно е пазил в сърцето. И ако пазим и ние тази божествена частница в сърцата си, тя ще води и нас по пътя към придобиването на вечен живот в Небесното царство, обещано от Бога на всички, които Го обичат и изпълняват Неговата свята воля.

Божие благословение и Неговата милост, по молитвите на свети Димитър Басарбовски да бъде с всички нас. Амин.

АРХИЕРЕЙСКО СЪСЛУЖЕНИЕ НА РОЖДЕНИЯ ДЕН НА РУСЕНСКИЯ МИТРОПОЛИТ НАУМ

На 19 октомври 2021 г., когато БПЦ почита паметта на всебългарския закрилник преп. Йоан Рилски Чудотворец, Негово Високопреосвещенство Русенски митрополит Наум и Негово Преосвещенство Тивериополски епископ Тихон отслужиха света литургия в катедралния храм „Св. Троица“ в Русе. На архиерейските съслужиха ст. ик. Стефан Стефанов, прот. Свето-

слав Анчев, свещ. Неялко Димитров и дяконите Росен Георгиев и Симеон Николов.

В края на светата литургия Владиката поздрави богомолците с празника, пожелавайки молитвената закрила на Рилския чудотворец да бъде с всички в дните на изпитания, които преживява човечеството. В знак на братска в Господа обич и за църковни заслуги митрополит Наум връчи

на епископ Тихон орден „Св. Димитър Басарбовски“, първа степен, което е и най-високото отличие на Русенската митрополия, пожелавайки му да бъде здрав и все така всеотдаен архиерей на БПЦ. Иконом Алеко Рачев поздрави Негово Високопреосвещенство с рождения му ден от името на Епархийския съвет при Русенската митрополия и от църковното настоятелство при катедралата, както и от всички клирици и миряни в Русенска епархия, пожелавайки му Бог да го укрепва в здраве и многолетие, та все така мъдро и боговдъхновено да светителства на поверената му от св. Църква архиерейска катедра. Да поздравят рожденика бяха дошли още г-н Андрей Громов, консул на Русия в Русе, госпожа Десислава Атанасова от ПП Герб – Русе, г-н Аурелиан (Релу) Котобан от Румъния и други почитатели на архиерея от страната и престолния му град. За митрополит Наум, епископ Тихон и всички присъстващи в храма бе изпято многолетие. ✦

АРХИПАСТИРСКО ПОСЕЩЕНИЕ В СЕЛО БАСАРБОВО

На 30 октомври 2021 г. Негово Високопреосвещенство Русенски митрополит Наум посети с. Басарбово, където отслужи света литургия в храм „Св. Димитър Басарбовски“. На архиерея съслужиха: ик. Алеко Рачев, свещ. Атанасий Запрянов, свещ. Неялко Димитров и дякон Симеон Николов. В края на богослужението Владиката произнесе проповед и поздрави християните с празника, призовавайки ги да се грижат усърдно за своя енорийски храм, който през последните месеци беше основно ремонтиран със средства на Русенската митрополия и Басарбовската света обител. Изцяло погменена е покривната конструкция, кубето на камбанарията, погловата настилка и вътрешната облицовка на храма. ✦

ПРАЗНИКЪТ НА СВЕТИ ДИМИТЪР БАСАРБОВСКИ, ПОКРОВИТЕЛ НА РУСЕНСКА ЕПАРХИЯ

На 27 октомври 2021 г., когато св. ни Църква почита паметта на преподобния Димитър Басарбовски, в манастирския храм на Басарбовската света обител беше отслужена архиерейска св. литургия от Негово Високопреосвещенство Русенски митрополит Наум и Негово Преосвещенство Тивериополски епископ Тихон. На архиерейските съслужиха: свещ. Атанас Запрянов, свещ. Неялко

Димитров и дякон Симеон Николов.

За празничния ден до иконата с частица от св. мощи на преп. Димитър беше поставена за поклонение и рака с ризата на светеца, подарена на митрополит Наум през 2019 г. от Румънския патриарх Даниил, както и рака с ризата на света Петка, подарена на митрополит Наум от Румънския патриарх Даниил през настоящата

година. В края на светата литургия митрополит Наум поздрави християните с празника, пожелавайки им Бог да ги благослови със здраве и успех в добрите дела, по молитвите на Басарбовския светец.

На богослужението молитвено присъстваха гости от страната и чужбина, а по-късно по традиция на всички беше раздаден рибен курбан за благословение. ✦

ТИВЕРИОПОЛСКИЯТ ЕПИСКОП ТИХОН БЕШЕ УДОСТОЕН С ВИСОКО ЦЪРКОВНО ОТЛИЧИЕ

На 19 октомври 2021 г. Негово Високопреосвещенство Русенски митрополит Наум връчи на Негово Преосвещенство Тивериополски епископ Тихон орден „Св. Димитър Басарбовски“, първа степен, което е и най-високото отличие на Русенската митрополия.

Митрополит Наум пожела на своя обичан в Господа събрат да бъде здрав и все така всеотдаен архиерей на БПЦ, който през годините на своето клирическо служение винаги се е отличавал с послушание към Бога и светата църква, изпълнявайки прецизно възлаганите му църковно-административни дела в страната и чужбина. ✦

АРХАНГЕЛОВА ЗАДУШНИЦА В ПРЕСТОЛНИЯ ГРАД РУСЕ

На 6 ноември 2021 г., Архангелова задушница, св. литургия в катедралния храм „Св. Троица“ в Русе беше възглавена от Негово Преосвещенство Тивериополски епископ Тихон. На архиерея съслужиха: иконом Алеко Рачев, председател на храма, прот. Светослав Анчев и дякон Симеон Николов. В края на богослужението Владиката произнесе проповед след която беше отслужена т. нар. „обща панихида“, за възпоманение на всички починали. ✦

ДЕВЕТ ГОДИНИ ОТ КОНЧИНАТА НА БЪЛГАРСКИЯ ПАТРИАРХ МАКСИМ

На 6 ноември 2021 г., Архангелова задушница, когато се изпълват точно девет години от блажената кончина на Българския патриарх Максим, Негово Високопреосвещенство Русенски митрополит Наум възглави заупокойната св. литургия в Троянския ставропигиален манастир „Успение Богородично“. В съслужение на архиерея беше Негово Преосвещенство Велички епископ Сионий, изумен на манастира, както и йеромонасите Стефан и Елисей. В края на богослужението епископ Сионий произнесе слово за живота и делото на патриарх Максим, след което беше отслужена панихида. Русенският митрополит Наум припомни за мъдростта, скромността и добрите административни качества на покойния ни предстоятел, под което весто наставничество е служил като главен секретар на Св. Синод в продължение на десет години, и чиято загуба се усеща в БПЦ все по-осезателно с всяка изминалата година. ✦

Адриана Йорданова Станчева

РОЛЯТА НА ХРИСТИЯНСКИТЕ ЦЕННОСТИ В БИТИЕТО НА МЛАДИЯ БЪЛГАРИН

Християнските ценности. В днешното забързано и натоварено ежедневие, в което времето все не достига и хората, залесани в своята работа, натоварен график и безкрайни задачи, неусетно започват да не мислят вече за най-важните неща на този свят (обич, доброта, човечност, честност, почитеност, искреност, състрадателност, великодушие, разкаяние, способност да се прощава, емпатия и дружелюбие), а се съсредоточават върху своите собствени проблеми и притеснения. Ценностите лека-полека загубват предните си позиции в съзнанието на младите хора, изпреварени от различни предмети и обекти от материалния свят. За съжаление материята все повече и повече започва да господства над духовността и това

се забелязва не само по наши-те земи, а е явление, характерно за цялото земно кълбо.

Най-важната християнска ценност е **обичта към ближния**, която всъщност се претворява в обич и към Бог, тъй като именно Той е създател на всеки един човек на тази земя и изпитвайки силни и чисти чувства към околните, ние всъщност гаряваме с топлотата и любовта си нашия създател. **Какво всъщност означава да обичаш някого?** Нима има еднозначен отговор на този въпрос? Любова е толкова всеобхватно понятие, че трудно би могло да се побере в няколко реда. Да обичаш истински означава да поставиш другия пред себе си и искрено да се радваш на неговите успехи в личен и професионален план; да го

приемаш такъв, какъвто е и да се интересуваш не от неговия външен вид, грехи или популярност, а от онова, което се крие вътре в него; винаги да се опитваш да му помагаш с каквото можеш и да му подаваш своята ръка, когато има нужда от твоята подкрепа и опора, без да очакваш нещо в замяна и да искаш услуга; ти да бъде заплатена или възнаградена.

В световен мащаб се говори за глобалното затопляне на земята, но глобално затопляне в отношенията на хората един към друг няма. Причините за това са много – трудният, несигурен живот, отчуждението, усамотението, загубата на доверие, разочарованието и още много други. Младешите прекарват все по-голяма част от свободното си време вторачени в мониторите

МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ В ГРАД ОПАКА

На 15 октомври 2021 г. в гр. Опака, Русенска епархия, се откри Международна научна конференция на тема: „Светият отец Антоний от Крепчанския манастир: 1100 години монашество в българските земи“. Събитието, организирано от проф. Казимир Попконстантинов (ВТУ), доц. г-р Ангел Николов (СУ) и Магдалена Жечева (РИМ-Търговище), беше открито в присъствието на Негово Високопреосвещенство Русенски митрополит Наум, Негово Преосвещенство Велички еп. Сионий, научни работници и гости. Митрополит Наум поздравя присъстващите за благородната инициатива за популяризирането на историята на Крепчанския скален манастир, като изнесе доклад на тема: „Християнското монашество и неговата рецепция в България след Покръстването“. Слова произнесоха още Мехидин Кадиров, кмет на Община Опака, епископ Сионий, организаторите на конференцията и Бойко Василев от БНТ. ✝

† Русенски митрополит Наум

ХРИСТИЯНСКОТО МОНАШЕСТВО И НЕГОВАТА РЕЦЕПЦИЯ В БЪЛГАРИЯ СЛЕД ПОКРЪСТВАНЕТО

От самото начало на Христовото Благовестие идеалът на християнското отношение към света и на присъствието на християнина в него може да бъде най-добре изразен чрез добре известната антиномия: в света, но не от света. Постоянното удържане в рамката на тази антиномия е белег за вникване в дълбокия смисъл на Боговъплъщението и признак за вярно стоене във вярата на Църквата, която утвърждава едновременно две истини: че този свят е сътворен като нещо „твърде добро“ (Бит. 1:31), но и че той е един паднал свят, паднал – поради отказа на човека да живее в съгласие с първоначалния Божи замисъл за него. Ето защо, свети апостол Йоан Богослов съветва: „Не обичайте света, нито което е в света...“ (1 Йоан. 2:15). Казаното непосредствено кореспондира с онова, което е говорил Самият Христос, Който неведнъж разграничава Царството Божие – Царството на Отца, от този свят и

неговия княз – едно разграничение, намиращо кулминацията си в думите: „Моето царство не е от този свят, ... царството Ми не е оттук“ (Йоан 18:36). Същевременно отново свети апостол Йоан свидетелства, че „... Бог толкоз обикна света, че отгаде Своя Единороден Син, та всякой, който вярва в Него, да не погине, а да има живот вечен“ и че „Бог не проводи Сина Си на света, за да съди света, а за да бъде светът спасен чрез Него“ (Йоан 3:16-17).

През първите три столетия от историята на Църквата – през периода на гоненията – християните живеят съвсем естествено с тези две истини и всекидневно се убеждават в това колко е бил прав Спасителят, когато им е казал: „Да бяхте от света, светът щеше да любя своето; а понеже не сте от света, но аз ви избрах от света, затова светът ви мрази... Ако Мене гониха, и вас ще гонят“ (Йоан 15:19-20). С постепенното затихване на гоненията обаче и повъзгласяването на

християнската вяра за позволена от закона, и особено след окончателното „покръстване“ на Империята и началото на нейното покровителство към Църквата, всичко това коренно се променя и изворите за историята на Църквата от края на третото и началото на четвъртото столетие започват все повече да говорят за появата и разгръщането на явлението на християнското монашество.

За кратко време цели пустинни области в гревния свят, в Египет, Сирия, Палестина и други провинции, се населват с анахорети, избрали живота в усамотение и в постоянен молитвен подвиг: в аскеза, която има своите корени отново в призива на Христос светът – цялата му гордост и суета – да бъде оставен. Автентичната монашеска традиция обаче не схваща това оставяне на света като някакво егоистично и горделиво негово осъждане. Светът все така трябва да бъде спасен, защото такава е

волята Божия, защото затова Бог е и дошъл на земята в плът – в личността на Богочовека Иисус Христос, Който „... дойде да погори и спаси погиналото“ (Мат. 18:11). И в този смисъл християнското монашество представлява едновременно и бягство от света, и пределна грижа за него. Мотивът, целта и задачата на монашеския живот са колкото собственото спасение, толкова и спасението на света, в постоянната молитва и духовна грижа за него.

Започнало като естествена реакция и коректив на всички онези негативни явления, които са били неизбежно следствие от легализирането на християнството и Църквата в Римската империя и за които в специализираната богословска и църковно-историческа литература е написано толкова много, с времето монашеството успява да се наложи като коректив и на самата християнска държава, приела Църквата като свой верен съюзник в осъществя-

ването на своите собствени цели и задачи. Този процес започва с началото на епохата на Вселенските събори и достига своя апогей в десетилетията на кризата, която е предизвикана от иконоборството. Тържеството на Православието в средата на деветото столетие бележи окончателното тържество и на монашеството като ръководен фактор в живота на Църквата, а до голяма степен – и на държавата и обществото.

За целия този повече от петвековен период монашеството успява до такава степен да се превърне в естествена, в органическа част от църковния организъм, че животът на Църквата без него изглежда вече просто немислим. Монасите са навсякъде в социалния организъм на обширната Римска империя и те са, които задават тона на живота на този организъм, при това не само в духовен план, – което най-вече се очаква и се търси от тях, – но и в социален и

В чисто човешки аспект. Своите манастири те изграждат вече не само в отдалечената от цивилизацията пустиня, но и в по-големи и по-малки населени места, и дори в самото сърце на империята: Константинопол. В техните ръце е огромна част от милосърдната и от благотворителната дейност – приюти за бездомни, сиропиталища и старопиталища, болниците и всичко останало, с което днес Църквата справедливо може да се гордее като част от своето славно минало. В тази връзка достатъчно е да припомним само за прочутата Василиада в Кападокия, но тя е само най-известният такъв пример, а местата като нея са били десетки, за да не кажем и стотици. Немалък дял монасите имат и в областта на образованието и на науката, тъй като на практика те състав-ляват една от най-грамотните прослойки сред тогавашното общество. Нерядко го тях са се допитвали и самите императори – за разрешаване на един или друг проблем.

Този е в най-общи линии духовният контекст на времето, когато установилата се на Балканския полуостров българска държава официално приема християнството.

Известно е, че, заедно със самата вероизповед като догматика и християнски морал, като богослужбни книги и светоотеческа книжнина, от Константинопол в страната ни са възприети и всички основни църковни практики на Християнския изток и няма нищо по естествено от това. В този смисъл несъмнено в страната е започнало и организирането на манастирски живот – по образа на манастирите в традицията на Източната Римска империя, известна повече като Византия. Археологическите и исторически проучвания категорично доказват това и не е наша работа тук да повтаряме известното. Доказва го и самият факт, че след оттеглянето си от престола през 889 г. покръстителят св. княз Борис-Михаил отива не другаде, а именно в манастир, където да посвети

остатъка от своите дни на монашеско уединение и на покаяние, на аскетически и молитвен живот и подвиг. По-късно примерът му ще последват и неговият царствен внук и светец на Църквата – Петър Първи, както и други от нашите владетели и представители на управляващите династии в средновековна България, което също е една древна и утвърдена християнска традиция, възприета у нас заедно с Покръстването.

Разбира се, вечният образец и идеал за християнско монашество, който народът ни е дал на Църквата Христова и който остава такъв за всички времена, е и ще продължи да бъде Рилският пустиножител – светецът и чудотворец Йоан. Това, което в случая е важно да се подчертае, е не толкова неговата слава сред православния български народ и извън пределите на страната ни, а фактът, че самият свети Йоан Рилски извежда образците на християнското монашество от техния първоизвор: „Поучавайте се – четем в оставения от свети Йоан Рилски Завет – в закона Господен ден и нощ, често четете отеческите книги и се старайте да бъдете подражатели на светите наши отци Антоний, Теодосий и другите, които със своите добри дела просияха като светила в света“. Отците Антоний и Теодосий са, разбира се, основателят на монашеството изобщо, анахоретът свети Антоний Велики, и основателят на киновиюното, или общежително, монашество в Палестина преподобни Теодосий Велики. Ето кои са, според Рилския пустиножител, фундаменталните фигури, стълбовете на християнското монашество, а това идва да ни покаже, че монашество в християнска България в никакъв случай не е самобитно явление, а още от самото начало се е развивало в приемственост със своите вечни образци. „Придържайте се здраво към църковните правила, – продължава нататък свети Йоан Рилски, – като не изоставяте или пренебрегвате нищо от онова, що е устано-

вено от светите отци“.

Изобщо внимателният прочит на целия Завет на Рилския светец към неговите чеда, а чрез тях – и към нас днес, оставя у нас впечатление за наистина строга приемственост, и ни кара да мислим, че онова, което е било известно на анахорета в Рилската пустиня, е било повсеместно възприето и в цялата тогавашна огромна християнска България. Така, налице са всички основания да смятаме, че още от самото начало на възприемането на християнството у нас монашество в България се е развивало паралелно в двете основни свои традиции: анахоретската и киновиюната. Нещо, което се потвърждава и от многото проучвания на специалистите, от давна установили, че, освен всичко друго, времето след Покръстването е време и на засилване на интереса към монашеството, а съответно – и на засилено манастиростроене. Казаното ясно кореспондира със сведението, че към края на 70-те години на деветото столетие българи, които са „искали да станат монаси“, са били изпратени от България във Византия, където с радост са били посрещнати и приети от Константинополския патриарх свети Фотий I. По този начин в новопокръстената страна е възприет и усвоен именно византийският образец за монашество: съчетанието на труд и молитва, на духовен и книжовен подвиг. Нека да не забравяме и това, че с цел да поеме по пътя на монашеството, в Константинопол е бил изпратен и самият бъдещ български цар Симеон I, заедно с още много представители на управляващата фамилия – сестрата на св. Борис I Михаил Евпраксия, неговият брат Черноризец Докс и др. – все хора, отдали живота и силите си на духовно-просветна и книжовна дейност, на църковно и държавно строителство: хора, които, ако използваме израза на един изтъкнат наш учен, писател и общественик от недалечното минало, са били „строи-

телите“ на християнска България.

Примерът на Рилския пустиножител и всички останали пионери на монашеството у нас е следван стриктно през вековете, за което е достатъчно да припомним само имена като светите Йоаким Осоговски, Гавриил Лесновски и Прохор Пчински, като света Петка Българска и свети Иларион Мъгленски, като преподобните Теодосий Търновски, Ромил Бгински от периода на Второто българско царство и много други. В случая с преподобни Теодосий Търновски и монасите от негово време и неговото обкръжение е налице отново строга приемственост спрямо византийския образец, който, както е известно, към онова време се е състоял в духовното и богословско течение на исихазма. Нещо повече – славата на свети Теодосий Търновски надхвърля пределите на България и той, заедно със светия Търновски патриарх Евтимий и други ярки фигури на тогавашното наше православно християнско монашество, са прославени като духовни водачи и богослови на Църквата с всеправославно значение.

Същото това може да се каже и по отношение на българското присъствие в самото сърце на православно християнско монашество: Градината на Пресвета Богородица – Света гора Атон, където основаният още в началото на десетото столетие манастир „Св. Георги Зограф“, независимо от всички превратности в хилядолетната си история, и днес продължава да бъде духовен център от огромно значение не само за нас – българите, но и за целия православен свят, и заслужена слава на християнска България.

Несъмнено един от важните епизоди от този активен монашески живот в страната ни, който се разгръща с такава сила след Покръстването и който се опитахме да очертаем в най-едри шрихи в рамките на настоящото изложение, е и подвигът на монаха Антоний от Крепчанския

манастир, на когото е посветена настоящата конференция. Вярвам, че в докладите, които предстои да бъдат прочетени, ще бъдат осветлени различни интересни и важни аспекти на монашеския живот по тези земи във времето на неговото монашеско подвизаване. Нашият регион е органическа част от люлката на българската християнска цивилизация, която започва именно от българския североизток, за да се разпростре във времето върху цялата огромна територия на български-те царства от Средновековието.

В заключение бих си позволил да кажа още нещо. Онова, което е важното при отец Антоний от Крепча, както и при всеки друг, известен на историята ни монах, монашеско братство, манастир и въобще каквото и да било от нашата богата, ала за съжаление и все още оставаща не достатъчно проучена църковна история, не е въпрос на първенство: във времето или от каквото и да било характер. Дали монах Антоний се е подвизавал преди или след свети Йоан Рилски, това е въпрос от второстепенен характер. Със сигурност ще се намерят и такива представители на християнското ни монашество, които времево ще успеят да изпреварят и него. Интересното и важното, което си заслужава да се проучва и да се установи при отец Антоний, както и при който и да било представител на нашето монашество, е духовната традиция, в която се е подвизавал, стилът и методът на неговата аскеза, духовните плодове от неговия подвиг и от неговото боголюбиво дело. Дали той е оставил след себе си свои ученици, братство, традиция? Дали се е занимавал с книжовна дейност или е предпочел да безмълвства по подобие на древните анахорети в пустинята? Всяка фигура от нашето богато църковно минало има какво да ни разкаже. Уверен съм, че благодарение на вашите трудове това ще направи и светият отец Антоний от Крепча.

